

ગ્રીન હાઉસમાં ફીસેન્થીમમ (સેવંતી) ની પાક ઉત્પાદન

અનુક્રમણિકા

૧. ગ્રીન હાઉસ એટલે શું.....	૨
૨. કીસેન્થીમમ ની ખેતી ની વ્યવસ્થા.....	૩
૩. છોડની જાતો.....	૪
૪. આબોહવા.....	૫
૫. જમીન અને બેડ બનાવવાની તૈયારી.....	૬
૬. છોડની રોપણી અને અંતર.....	૭
૭. ખાતરનું વ્યવસ્થાપન.....	૮
૮. અન્ય માવજત.....	૯
૯. પાક સંરક્ષણ.....	૧૦
૧૦. ફૂલોની કાપણી.....	૧૧
૧૧. ઉત્પાદન.....	૧૨

૧. ગ્રીન હાઉસ શું છે ?

ચોક્કસ પ્રકારનું માળખું કે જેને પારદર્શક અથવા અર્ધપારદર્શક ઢાંકણથી ઢાંકી અંદરનું વાતાવરણ નિયમન કરી કમોસમમાં શાકભાજી, ફૂલો તથા ઘરૂ તૈયાર કરવાના વૈજ્ઞાનિક અભિગમને ગ્રીન હાઉસ કહેવામાં આવે છે.

ભારત જેવા ઉષ્ણકટિબંધના દેશમાં મોટેભાગે પાક ઉત્પાદન માટે સમગ્ર વર્ષ દરમ્યાન સાનુકૂળ વાતાવરણ રહેતું નથી. પ્રતિકૂળ હવામાન જેમ કે વધારે ઠંડી, વધારે ગરમી, તીવ્ર પ્રકાશ, અતિ વરસાદ કે પાણીની ખેંચ, હિમવર્ષા, ભારે પવન તેમજ રોગ-જીવાતનો ભયંકત ઉપદ્રવ જેવા પરિબળોને નિયંત્રિત કરવા ગ્રન હાઉસ આર્શિવાદરૂપ છે. આ ગ્રીન હાઉસમાં કાર્બનડાયોક્સાઈડ, ઓક્સિજન તથા ઈથિલન ગેસ વિગેરેનું પાકને જરૂરિયાત પ્રમાણે નિયમન કરાય છે. આ પદ્ધતિ શરૂઆતમાં ખર્ચાળ છે એટલે ફક્ત મોંઘા પાકો જે ખુલ્લા વાતાવરણમાં ન ઉગાડી શકે તેવા તથા પરદેશમાં નિકાસ કરવા જરૂરી ચોક્કસ પ્રમાણો જાળવવા ઉગાડવામાં આવે છે અથવા પેદાશને પ્રક્રિયામાં ફેરવી કિંમત સંવર્ધન કરવામાં આવે છે.

ગ્રીન હાઉસના ફાયદા :

- (૧) કોઈપણ પ્રકારના છોડ કોઈ પણ સ્થળે ઉગાડી શકાય છે.
- (૨) વર્ષ દરમ્યાન ગમે ત્યારે છોડ ઉછેરી શકાય છે. (ઓફ સીઝન)
- (૩) તંદુરસ્ત સારી ગુણવત્તાળા, નિકાસ કરવા લાયક છોડ પેદા કરી શકાય છે.
- (૪) રોગ-જીવાત સામે રક્ષણ આપવું સહેલું બને છે.
- (૫) છોડ ઉછેર સરળ બને છે. નર્સરી સરળતાથી થઈ શકે છે. (ઈન્ડોર પ્લાન્ટસ)
- (૬) ગ્રીન હાઉસ શરૂઆતમાં ખર્ચાળ છે પરંતુ લાંબાગાળે સારો ફાયદો આપે છે.
- (૭) ઓછી જમીનમાં વિશેષ આવક મેળવી શકાય છે.
- (૮) બિન પરંપરાગત (ઈંગ્લીશ) શાકભાજી ઉગાડી શકાય.
- (૯) મકાનના ટેરેસ ઉપર ગ્રીન હાઉસ તૈયાર કરી ક્રિયન ગાર્ડનિંગ કરી દૈનિક શાકભાજીની જરૂરિયાત મેળવી.
- (૧૦) ગ્રીન હાઉસના પાકોની ઉત્પાદન ટકાઉ શક્તિ સારી હોય છે.
- (૧૧) રોજગારીની તકો વધારી શકાય છે.
- (૧૨) વર્ધનની સામાન્ય રીતો તથા ટિશ્યુ કલ્ચરથી નવા છોડ ઉછેરી શકાય છે તથા તૈયાર થયેલ છોડને હાર્ડનિંગ કરી શકાય છે.

શાકભાજીની ખેતીમાં આપણો દેશ અને ગુજરાત રાજ્ય આગવું સ્થાન ધરાવે છે અન્ય પાકોની સરખામણીમાં શાકભાજી પાકોની ખેતીમાં પાંચથી દસ ગણુ વધુ ઉત્પાદન મેળવી શકાય છે.

✓ ગ્રીન હાઉસમાં ઓપન ફીલ્ડ કરતા ૨ થી ૫ ગણુ વધુ ઉત્પાદન મળે છે.

✓ પોષક તત્વોની સાથે સાથે શાકભાજીમાં વિપુલ પ્રમાણમાં ક્ષાર તેમજ પ્રજીવકો હોય છે.

૨. કીસેન્થીમમ ની ખેતી વ્યવસ્થા

ગુલાબના ફૂલ પછી બીજા નંબરે મોખરાનું સ્થાન સેવંતીનું ફૂલ ધરાવે છે. જેથી ગુલાબને ફૂલોનો રાજા અને સેવંતીને ફૂલોની રાણી તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. ફૂલોના વેપારમાં પણ સેવંતી અગત્યનું સ્થાન ધરાવે છે. સેવંતીના ફૂલો વિવિધ પ્રકારના રંગ, આકાર, અને છોડની ઊંચાઈ અન્ય ફૂલછોડ માં ભાગ્યેજ જોવા મળે છે. સેવંતીને આપણા દેશમાં વિવિધ પ્રાંતમાં વિવિધ નામો થી પ્રસલિત છે. તેને ઉત્તરભારત માં ગુલદાઉદી, દક્ષીણભારતમાં સેવન્થી, પૂર્વ ભારતમાં ચંદમલ્લિકા અને પચ્ચીમ ભારતમાં સેવંતીના નામથી ઓળખાય છે. સેવંતીનું મૂળ વતન ચીન માનવામાં આવે છે, જાપાન દેશનું રાષ્ટ્રીય ફૂલ ગણવામાં આવે છે.

ઈંગલેન્ડમાં વ્યાપારિક ધોરણે જોતા સેવંતી બીજું સ્થાન ધરાવે છે. જેના ઉપયોગ પ્રદર્શન માં થાય છે. અમેરિકામાં સેવંતી ડોલર કમાતી આપતું ફૂલ ગણાય છે. આપણા દેશમાં મુખ્યત્વે કર્નાટક, તમિલનાડુ, મહારાષ્ટ્ર, બિહાર, અને રાજસ્થાનના ચોકકસ વિસ્તારમાં તેની વ્યાપારિક ધોરણે ખેતી કરવામાં આવે છે. મહારાષ્ટ્ર રાજ્યના અહમદનગર જિલ્લામાં આશરે એક સદીથી સેવંતીના રોકડીયો પાક ગણીને આયોજનબદ્ધ વાવેતર કરવામાં આવે છે. ગુજરાતમાં પણ હવે વ્યાપારિક ધોરણે સેવંતીનું વાવેતર વલસાડ, વડોદરા, આણંદ અને ખેડા જિલ્લામાં કરવામાં આવે છે.

૩. ફૂલોની જાતો

સેવંતીની ફૂલો આપતી મુખ્ય બે પ્રજાતિઓ છે. કાયમી પ્રકારની અને સીજનલ પ્રકારની હોઈ છે. સેવંતીમાં ફૂલો બટન જેટલા કદથી માંડીને મધ્યમ કદના કોબીફલાવરના દડા જેટલા કદના જોવા મળે છે. તેના ફૂલોનો વિવિધ ઉપયોગ થાય છે. પૂજામાં હાર, ગજરા અને વેણી બનાવવા માટે મુખ્યત્વે કટફલાવરમાં વપરાશ રહે છે. દક્ષીણ અને પશ્ચિમ ભારતમાં સફેદ કીમ અને પીળા રંગની જાતો વિશેષ પ્રચલિત છે. ઉત્તર ભારતમાં લાલ. પીળો, અને સફેદ રંગ ધરાવતી જાતો બગીચામાં તથા કુંડામાં રોપી શોભા વધારવામાં ઉપયોગી થાય છે.

1) કટ ફલાવરની જાતો:

સફેદ: હેરીઝોન. હિમાની, જ્યોત્સના

પીળો: બસંતી, સુજાતા,કુંદન, ફીડમ

લાલ: બ્લેજ જયા

૨) સેવંતીની રંગ મુજબની જુદી-જુદી જાતો

સફેદ: બ્યુટી સ્નોબોલ, વિલિયમટરનર, ગ્રીનગોડ્સ, પીટન, પ્રીમિયર

પીળી: ચંદ્રમાં, ઇવનીંગ સ્ટાર, મેલોડીલાલ

જાંબલી કે ગુલાબી: અજુના પરપલ, પિંક ક્લાવુડ, ક્લાસિક બ્યુટી

ગ્રીન હાઉસમા ઉગાડતી મુખ્ય જાતો

સ્નોબોલ, સ્નોડોન વાઈટ, માઉન્ટેનર, સોનાર બેન્ગલા,ચંદ્રમાં, સોનાલી તારા

૪. આબોહવા

સેવંતીના છોડની વૃદ્ધિ અને ફૂલો બેસવાની ક્રિયાને અસરકરતા પરિબલોમાં પ્રકાશ અને ઉષ્ણતામાન મુખ્ય ભાગ ભજવે છે. પ્રકાશની બાબતમાં પ્રકાશ સમય અને પ્રકાશની તીકતા મુખ્ય અસર કરે છે. સામાન્ય રીતે લાંબા દિવસો અને ટુકીરાત્રીના સમય ગાળામાં છોડની વાનસ્પતિક વૃદ્ધિ થાય છે. જ્યારે ટુકા દિવસોમાં અને લાંબી રાત્રી સમયગાળા દરમિયાન ફૂલો વધુ બેસે છે. ગ્રીન હાઉસમાં છોડના વાનસ્પતિક વિકાસ માટે ૨૦° સે. થી ૨૮° સે. રાખવામાં આવે છે. અને જ્યારે ફૂલોની કળી અથવા ફૂલો બેસવાના સમયે ગ્રીન હાઉસનું તાપમાન ૧૦° સે. થી ૨૮°સે હોવું જોઈએ

૫. જમીન : સારા નીતારવાળી, મધ્યમ પ્રકારની ગોરાડું બેસર, કાપવાળી અને મધ્યમ કાળી જમીન અનુકુળ આવે છે જેનો પી.એચ ૬.૨ થી ૬.૭ સુધી ઉતમ ગણાય છે. જે જમીનમાં કાર્બોદિત પદાર્થનું પ્રમાણ વધારે હોઈ તે જમીન ફૂલોના ઉત્પાદન માટે વધુ અનુકુળ ગણાય છે.

બેડ બનાવની પદ્ધતિ

આ છોડની રોપણી પહેલા બનાવામાં આવતા બેડની પહોળાઈ ૧મીટર ઊંચાઈ ૦.૩ મીટર રાખવામાં આવે છે અને બેડ મા છાણીયું ખાતર, લીમડાનો ખોળ એસ.એસ.પી બધું ૧:૧:૧ મુજબ ભેળવી ને ત્યાર બાદ છોડને રોપવામાં આવે છે.

૬. છોડની રોપણી

૧) બીજ: સીજનલ સેવંતીનું વર્ધન મુખ્યત્વે બીજ થી થાય છે. સંપૂર્ણ પરિપક્વ તંદુરસ્ત બીજ માર્ચ- એપ્રિલ માસમાં એકત્ર કરી ભેજ રહિત જગ્યામાં સંગ્રહ કરી સપ્ટેમ્બર-ઓક્ટોમ્બર માસમાં વાવણી માટે ઉપયોગી બંને છે.

૨) પોલા: વર્ષાનું સેવંતી ના મૂળ નજીક સોમાસમાં પીલા ફૂટે છે જે મૂળ સહીત છુટા પાડી મૂળ સહીત છુટા પાડી રોપણી પહેલા ૧૫ દિવસ આરામ આપી રોપણી કરવી

૩) કટકા: વર્ષાનું સેવંતીના છોડની ડાળીના ટુકડા બનાવી પાન દુર કરી ફૂગનાશક દવામાં બોળી નીચેનો ભાગ ૧૦૦ પી.પી.એમ આઈ.બી.એ અથવા ૨૦૦ પી.પી.એમ એન.એ.એ ના દ્રાવણમાં અડધી કલાક બોળી રોપણી માટે ઉપયોગ કરતા જડપથી મૂળ નીકળે છે.

ગ્રીન હાઉસ માં છોડની રોપણી માટે કટકા માંથી બનેલ છોડની રોપણી કરવામાં આવે છે. તેની પેલા તેને સીડલિંગ ટ્રે માં બીજ દ્વારા છોડ ઉગાડવામાં આવે છે અને છોડ ૫-૭ સે.મી નો થી જાય ત્યારે તેની ફેર રોપણી કરવામાં આવે છે અને બેડ માં રોપવામાં આવે છે

રોપણી માટેનું અંતર અને પાણીનું વ્યવસ્થાપણ

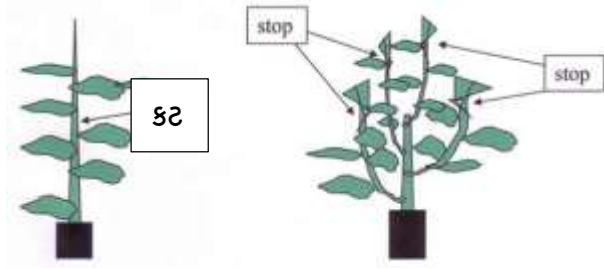
૧૫x૧૫ સે.મી (૪૫ છોડ/મીટર સ્વેર) અથવા ૧૦x૧૫ સે.મી (૬૭ છોડ/મીટર સ્વેર)નું અંતર રાખવામાં આવે છે. છોડને ટપક પદ્ધતિ દ્વારા પાણી આપવામાં આવે છે જ્યારે છોડ કળી અવસ્થામાં પહોંચી જાય ત્યારે તેને પાણીની ખુબજ આવશ્કતા રહે છે આથી આ અવસ્થા એ પાણીનું વ્યવસ્થાપન ખુબજ જરૂરી છે.

૭. ખાતરનું વ્યવસ્થાપન: નીચે દર્શાવેલા ખાતર અઠવાડિયામાં ૩-૪ વાર છોડના વિકાસ ને આધારે આપવા. ના:ફો:પો ૨૦:૨૦:૧૦ અઠવાડિયામાં ૪-૫ વાર આપવું

ખાતરનું નામ	જથ્થો ગ્રામ/મીટરસ્વેર
૧૯:૧૯:૧૯	૩.૦
પોટેશિયમ નાઈટ્રેટ	૩.૦
કેલ્શિયમ એમોનિયમ નાઈટ્રેટ	૨.૦
એમોનિયમ નાઈટ્રેટ	૨.૦
મેગ્નેશિયમ સલ્ફેટ	૨.૦

૮. અન્ય માવજત

૧) ખૂટણી (પીનિંગ) કરવી અને કળીઓ દુર કરવી.

સેવંતીના છોડની સારી અને યોગ્ય પ્રમાણમાં વૃદ્ધિ માટે રોપણી બાદ ૩૦ થી ૪૫ દિવસે છોડની ઊંચાઈ ૧૫ થી ૨૦ સે.મી જેટલી થાઈ છોડની અગ્રકલિકા સહિતનો ટોચનો ભાગ ૩ થી ૫ સે.મી જેટલો દુર કરવો. જેનાથી છોડ ઉપર વધુ શાખાઓ ફૂટશે. દરેક છોડ પર ૪ થી ૫ શાખાઓ રાખી વધારાની શાખાઓ દુર કરવી જેથી સારી ગુણવત્તા વાળા ફૂલો મેળવી શકાય છે.

૯. પાક સંરક્ષણ

સેવંતીના પાકમા જુદી-જુદી અવસ્થાએ જીવાત અને રોગ જોવા મળે છે. મુખ્ય જીવાત અને રોગ નીચે મુજબ છે.

૧. મોલોમશી (એફીડ)

ઓળખ: મોલોના પુખ્ત કીટક આછા પીળા થી કાળા રંગના પોચા હોઈ છે. તેના શરીરના પાછળના ભાગે નળી નળી જેવા બે ભાગ હોઈ છે જેને કોનિકલ કહેવામાં આવે છે. પુખ્ત નર મોલો નાની પાંખ વાળી અને પુખ્ત માદા મોલો મોટી પાંખવગરની હોઈ છે. માદા મોલો ૮ થી ૨૨ બચ્ચા પ્રતિ દિન જન્મ આપે છે. આ બચ્ચા ૭ થી ૮ અઠવાડિયામાં પુખ્ત બની જાય છે. પુખ્તનો જીવનકાળ ૨ થી ૩અઠવાડિયા નો હોઈ છે.

નુકશાન: મોલોના પુખ્ત તેમજ બચ્ચા છોડની કુમળી ડુંખો તથા પાનની નીચે રહીને રસ ચુસેછે. વધુ ઉપદ્રવમાં છોડની વૃદ્ધિ અટકી જાય છે. મોલોના શરીરમાંથી ચીકણો રસ જરતો હોવાથી ઘણા ખેડૂતો તેને ગળો નામથી પણ ઓળખે છે. સમય જતા પાન પર કાળી ફૂગ નો ઉપદ્રવ વધી જાય છે અને જેના કારણે પ્રકાશ સંસ્લેશણની ક્રિયા અટકી અવરોધાય છે અને આખો છોડ કાળા કલરનો દેખાવા લાગે છે.

નિયંત્રણ: ૧) સ્ટીકી ટ્રેપ ગોઠવી એફીડની સંખ્યામાં નિયંત્રણ લાવી શકાય છે શકાય છે અને છોડને એફીડ ના નુકસાન થી બચાવી શકાય છે. કોઈ પણ એક શોષક પ્રકારની દવા જેવીકે... ફોસ્ફામીડોન (૩ મિ.લી/૧૦ લીટર), ડાયમીથોએટ (૧૦ મિ.લી/ ૧૦ લીટર) નો છંટકાવ કરવાની ભલામણ છે અથવા લીબોળીના મીંજનું પ્રવાહી અથવા લીમડાના પાનનો રસ દ્રાવણનો છંટકાવ કરવો ૩૦ ગ્રામ પ્રતિ લીટર મા છંટકાવ કરવાથી અસરકારક રિજલ્ટ જોવા મળેલ છે.

૨) થ્રીપ્સ

ઓળખ: જીવાત પીળાશ પડતા અથવા ભૂખરા રંગની હોઈ છે તેની બંને પાંખોની ધાર પર નાના વાળ હોઈ છે. બચ્ચા પાંખ વગરના અને આછા પીળા રંગના હોઈ છે

નુકશાન: બચ્ચા અને પુખ્ત બંને પાનની નીચેની બાજુએ રહી મુખાંગો વડે ઘસરકા પાડી પાનમાંથી નીકળતો રસ ચુસીને નુકશાન કરે છે જેને પરિણામે ઉપદ્રવિત પાન કોકડાય જાય છે. આવા પાનનું નિરીક્ષણ કરતા હોડી આકારના જણાય છે.

નિયંત્રણ: શરૂઆતની અવસ્થામાં લીમડા આધારિત વનસ્પતિજન્ય દવાઓ જેવીકે એઝાડીરેક્તિન અથવા લીમડાનું તેલ ૪૦ મિ.લી ૧૦ લીટર પાણીમા ભેળવી છંટકાવ કરવાથી નિયંત્રણ મેળવી શકાય છે. અથવા બુપ્રોફેજીન ૨૫% એસ.સી ૨૦ મિ.લી, સ્પીનોસાડ ૪૫ એસ.સી ૩ મિ.લી દવા ૧૦ લીટર પાણીમા ભેળવી છંટકાવ કરવાથી અસરકારક નિયંત્રણ મેળવી શકાય છે.

૩) રેડ સ્પાઈડર માઈટ

ઓળખ: આ પ્રકારની કીટક બચ્ચા અને પુખ્ત કુમળા પાન અને અન્ય વૃદ્ધિ પામતા ભાગોમાંથી રસ ચુસીને નુકશાન કરે છે .જો તેની કાળજી લેવામાં ન લેવામાં આવે તો આ કીટકનો ઉપદ્રવ વિસ્ફોટક સ્વરૂપે જોવા મળે છે જે ક્યારેક રાસાયણિક દવાના ઉપયોગથી પણ કાબુમાં લેવો મુશ્કેલ બને છે.

નિયંત્રણ: માઈટનું નિયંત્રણ કરવા માટે એબામેકટીન ૧લીટર ૧૦/સી દવા ૫ મિલી.ઈ %૯. ૧૦/લી.સી ૨૫ મી.ઈ %૫.૧૮ અથવા ડાયકોફોલ લીટરનો ઉપયોગ કરવો.

રોગો

૧) પાનના ટપકા

રોગના લક્ષણો: છોડના નીચેના પાન ઉપર અનિયમિત આકારના બદામી રંગના ટપકા જોવા મળે છે. જે પાછળથી કાળા રંગમાં ફેરવાય જાય છે. આ ટપકાની ધાર ઘાટા બદામી તથા વચ્ચેનો ભાગ રાખોડી રંગનો જોવા મળે છે. આ રોગના ચિન્હો આગળ વધતા કુમળી ડાળિયો સુકાય જાય છે અને ફળમાં પણ નુકશાન જોવા મળે છે. અને અંતે ફળ સુકાય જાય છે.

નિયંત્રણ: ડાયથેમ એમ ૪૫ ૦.૨ ટકા ૨૫ ગ્રામ અથવા ક્લોરોથેનોલીન ક્વસ ૦.૨ ટકા ૨૫ ગ્રામ અથવા કાર્બેન્ડેઝીમ ૫ ગ્રામ દવા ૧૦ લીટર મા ફૂલ આવતા પહેલા અને ત્યાર બાદ એક બે છંટકાવ કરવાથી આપવાથી નિયંત્રણ મેળવી શકાય છે.

૨) સુકારો (વીલ્ટ)

રોગના લક્ષણો: આ રોગ જમીન જન્ય કુગથી થાય છે. આ રોગ છોડની કોઈપણ અવસ્થા મા આવી શકે છે. છોડની બીજ અવસ્થા મા બીજ પત્રો ધીમે ધીમે પીળા પડે છે અને છેવટે છોડ સુકાય જાય છે. છોડના તમામ બીજપત્રો ખરી પડતા છોડનો આકાર ઠુંહો જેવો દેખાય છે.

નિયંત્રણ: ૧. સેન્ડ્રીય ખાતરનો બહોળો ઉપયોગ કરવાથી આ રોગ ઉપર કાબુ મેળવી શકાય છે. રોગીસ્ટ છોડનો તાત્કાલિક નિકાલ કરવો. ૩.વધુ પડતું પિયત અથવા પિયતની ખેસ પાડવા દેવી નહિ. બીજને થાયરમ દવાનો પટ આપવો તેમજ પાકમાં ફૂલ આવવાના સમયે કાર્બેન્ડેઝીમ ૦.૦૫ નો છંટકાવ કરવો.

૩. ભૂકી ઇરો (પાવડરી મિલ્ડું)

રોગના લક્ષણો: આ રોગ ના પાન અને દાંડી ઉપર સફેદ રંગની ફૂગ થાય છે. રોગીસ્ટ પાન ધીમે ધીમે પીળા પડતા જાય છે અને સુકાય જાય છે, જે છોડની વૃદ્ધિ અને વિકાસ ને અટકાવી ઉત્પાદન ઘટાડે છે. આ રોગના ફેલાવા માટે સુકું અને ઠંડુ હવામાંન વધારે માફક આવે છે.

નીચે દર્શાવેલ દવાને ૧૦ લીટર પાણી મા મિક્સ કરીને ત્યારબાદ છંટકાવ કરવો. નીચે દર્શાવેલ દવાને ૧૦ લીટર પાણી મા મિક્સ કરીને ત્યારબાદ છંટકાવ કરવો.

નિયંત્રણ: ૧. કાર્બેન્ડેજીમ ૦.૦૨૫ (૫ ગ્રામ)

૨. ડીનોકેપ ૦.૦૪ ટકા (૧૦ મિ.લી)

૩. હેક્ષાકોનાજોલ ૦.૦૦૫ ટકા (૧૦ મિ.લી)

૧૦. ફૂલોની કાપણી:

ફૂલને સંપૂર્ણ ખીલ્યા બાદ સામાન્ય રીતે વહેલી સવારે અથવા સાંજના સમયે ઉતારવા જોઈએ. કટ ફલાવરની કાપણી ફૂલ ખીલતા પહેલા કરી વ્યવસ્થિત પેક કરવા. કટ ફલાવરને કાણાવાળા બોક્ષ મા પેક કરી ને માર્કેટ માં મોકલવા

સેવંતીના પુષ્પોનું આયુષ્ય લંબાવવા માટેના સૂચનો:

૧. તાજાજ ખીલેલા પુષ્પો ઉતારવા.
૨. રોગ-જીવાત મુક્ત છોડ પરથી ફૂલો પસંદ કરવા
૩. ફૂલોની વીણી વહેલી સવારે કે મોડી સાંજે ઉતારવા
૪. કટ ફલાવર તરીકેના ફૂલો ધારદાર ચપ્પુ કિ સીકેટરની મદદથી લાંબી દાંડી સાથે કાપીને ઉતારી તરતજ પાણીની ડોલમાં મુકવા
૫. ૫૦ પીપીએમ સાઈકોસીલનો ફૂલ પર છંટકાવ કરવો જેનાથી ફૂલની સંગ્રહશક્તિ વધારી શકાય છે.

૧૧. ઉત્પાદન

સેવંતીના ફૂલોનું ઉત્પાદન ખાસ કરીને સેવંતીની પ્રકાર જાતો અને વાતાવરણ પર આધાર રાખે છે. તેમજ છોડની સંખ્યા, છોડની ખૂટણી, કળીઓ દુર કરવી વગેરે પરિબલો પર આધાર રાખે છે સામાન્ય રીતે સેવંતીના ફૂલનું ઉત્પાદન અંદાજીત ૬૭ ફૂલ/ મીટર સ્વેર આવે છે.

નોંધ: અહીં દર્શાવામાં આવેલ તમામ માહિતી ખેડૂતની જાણ પુરતી આપવામાં આવેલી છે. આ માહિતીમાં જણાવેલ તમામ બિયારણ, ખાતર, જંતુનાશક દવાઓ, ફૂગનાશક દવાઓનો ઉપયોગ કરતા પહેલા તેના વિશે સંપૂર્ણ માહિતી મેળવીને ઉપયોગ કરવો જો પાક માં કોઈ પણ પ્રકારની આડઅસર જોવા મળે તો કંપની આમાં કોઈ જવાબદાર રહેશે નહિ જેની ખાસ નોંધ લેવી.